

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน ทำให้เกิดปัญหาด้านสังคมมีแต่คนเจ็บ เด็กและผู้สูงอายุ รวมถึงปัญหายาเสพติด อันส่งผลต่อปัญหาด้านเศรษฐกิจ ในเรื่องความยากจน ที่เกิดจากหนี้สินในการประกอบอาชีพ การใช้ชีวิตที่เกินความพอเพียง ส่งผลให้สังคมไทยต้องเผชิญกับภาวะวิกฤติหลาย ๆ ด้าน ในวิกฤติต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นล้วนโยงใยกันเป็นลูกโซ่ เป็นปัจจัยเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน เมื่อเกิดวิกฤติขึ้นในด้านใดด้านหนึ่งของสังคมนั้นหมายถึง ผลพวงจากวิกฤตินั้นย่อมกระทบต่อระบบของสังคม เช่น ปัจจุบันประเทศไทยเกิดภาวะวิกฤติจากผลกระทบทางการเมืองทำให้ภาวะทางเศรษฐกิจทรุดตัว และกลุ่มบุคคลในสังคมหวังจะกอบโกยผลประโยชน์ส่วนตัวมากขึ้น ส่งผลต่อประชาชนให้ได้รับความเดือดร้อน จึงเป็นภาวะวิกฤติทางสังคม จากผลกระทบของบุคคลที่ขาดจิตสำนึกตามแนวทางพระพุทธศาสนาที่เป็นศาสนาหลักของสังคมไทย

พระสงฆ์ถือเป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนาในการเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เพื่อการหลุดพ้นจากทุกข์ เป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าห่างจากกิเลส ตัณหา ราคะ และเป็นผู้ที่นำเลื่อมใสศรัทธาจนได้รับการถวายเครื่องเสวยจีวรเพื่อความอยู่รอดจากพุทธศาสนิกชน และทำหน้าที่ในการโปรดสัตว์โลกด้วยการแสดงธรรม ชีวีปฏิบัติที่ถูกที่ควรให้มนุษย์ดำเนินชีวิตด้วยความดี ซึ่งหมายความว่าพระสงฆ์จะเป็นแบบอย่างที่ดีอันทำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาจากบทบาทของสงฆ์ที่ปฏิบัติต่อสังคม

เมื่อสงฆ์ในปัจจุบันมีบทบาทอันเป็นที่ถกเถียงกันของสังคม ว่าเรื่องนั้นพระสงฆ์ควรแสดงบทบาทนั้นหรือไม่ เป็นหน้าที่ที่ต้องทำหรือเปล่า เช่นการที่พระสงฆ์ออกมาประท้วงเรียกร้องให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ เรียกร้องร่วมกับกลุ่มต่างๆ รวมถึงการออกมาเรียกร้องการทิวี เชิญชวนให้ทำบุญทอดพระป่าสร้างวัดสร้างโรงเรียนรวมถึงทอดผ้าป่าช่วยชาติ รวมถึงงานสงเคราะห์ และเป็นเจ้าพิธีสร้างวัดอุ้มงคล เรื่องดังกล่าวพบในงานวิจัยเรื่องพระพุทธศาสนาไทยในอนาคต แนวโน้มและทางออกจากวิกฤต ของพระไพศาล วิสาโล มีความตอนหนึ่งว่า พระสงฆ์เป็นอันมากเข้าหาฆราวาสเพื่อหวังเงิน ไม่ว่าในรูปของการบริจาค สร้างโบสถ์ วิหาร หรือเงินเช่าซื้อวัดอุ้มงคล ตลอดจนเงินทำบุญจากการประกอบพิธีกรรม และอาศัยฆราวาสเพื่อเป็นตัวแทนในการประกอบธุรกิจส่วนตัว รวมทั้งจัดหาสิ่งผิดวินัยไม่ควรแก่สมณสาธูป

นอกจากที่กล่าว ยังมีเรื่องที่ปรากฏตามข่าวหนังสือพิมพ์สื่อต่างๆ แม้จะเป็นพระส่วนน้อยก็สร้างความเสื่อมเสีย เช่น การปกครองสงฆ์เกิดอริกธณ์ปลดเจ้าอาวาสที่ดี พระบางรูปเป็นสมิมีสีกาเพราะมีเงิน มีการสะสมรถเบนซ์ หรือสิ่งของที่มียาราคาแพงมีหยี่ห้อ ซึ่งเรื่องพวกนี้เป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไข ซึ่งคณะสงฆ์เจ้าคณะสังฆาธิการควรดูแลแก้ปัญหา จากที่กล่าวมาปัญหาต่างๆ ยังมีปรากฏยังไม่เรียบร้อย ทำให้เกิดเสียงวิพากวิจารณ์จากสื่อต่างๆ ทั้งทางหนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุและทางอินเทอร์เน็ต รวมถึงการวิพากวิจารณ์ปากต่อปากในการกระทำที่ออกมาแล้วสะท้อนถึงความไม่เหมาะสมไม่ควรกระทำ แต่ในทางตรงกันข้ามก็มีญาติโยมบางส่วนให้การสนับสนุนว่าเรื่องนี้พระน่าจะเข้ามาช่วยโปรดสัตว์ให้พ้นทุกข์เพื่อความอยู่รอดของสังคม แต่จริงแล้วเป็นหน้าที่หรือบทบาทของสงฆ์หรือไม่ ควรปฏิบัติอย่างไรถึงจะเกิดความเหมาะสมกับเพศบรรพชิตที่พระพุทธองค์ทรงกำหนดเพื่อความถูกต้องและเหมาะสม

ที่กล่าวมาทั้งหมดล้วนมีผลบั่นทอนศรัทธาของสังคมที่มีต่อพระสงฆ์ให้ค่อยลง ไม่ว่ามองจากด้านความรู้ความเข้าใจหรือการประพฤติปฏิบัติทางธรรมของพระสงฆ์ต่ำลง ส่งผลให้พุทธศาสนาดูเสื่อมจากการขาดศรัทธาของฆราวาส แม้ว่าศาสนวัตถุ โบสถ์ วิหารจะค้ำคั่นอยู่แต่สิ่งเหล่านี้ไม่ได้หมายถึงความมั่นคงทางศรัทธาที่สังคมจะมีต่อพระพุทธรูปอย่างแท้จริง สิ่งที่ถูกกล่าวมาถือเป็นปัญหาสำคัญของศรัทธาสังคมพุทธขณะนี้ ชาวพุทธทั่วโลกยอมรับว่าประเทศไทยเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาแต่พอมีปัญหาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาไม่มีใครออกมาให้ข้อคิดหรือชี้แนะฟันธงว่าเรื่องนี้ควรทำหรือไม่ควรทำ เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมสำหรับเพศบรรพชิต แล้วนั่นเป็นหน้าที่ของสงฆ์หรือไม่ หรือสังคมพุทธไทยมีมติการมองลึกเข้าไปในพระธรรมที่ลึกซึ่งจนปล่อยให้เรื่องที่เกิดขึ้นนั้น ตั้งอยู่แล้วหวังให้เรื่องนั้นเงียบดับไปเองตามธรรมชาติตามกฎหมายใดตรัสกฤษฎ์ ซึ่งเป็นชาวพุทธคงทราบว่า เป็นธรรมชาติ แม้เรื่องต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นเป็นปัญหาที่บั่นทอนทำลายพระพุทธศาสนาส่งผลให้เกิดศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาลดลง และอาจเกิดการกระทำรูปแบบใหม่ที่เป็นอันตรายต่อศรัทธาสังคม ในทางกลับกันอาจเป็นเหตุให้พระสงฆ์เกิดพัฒนาการบทบาทขึ้นในรูปแบบใหม่ สร้างศรัทธาแบบใหม่เพื่อความมั่นคงในพระพุทธศาสนา เช่นเรื่องพระสงฆ์กับการพัฒนาสังคม ก็ถือว่ามียุทธศาสตร์สำคัญอยู่มากโดยมีหน้าที่ใหญ่ ๆ ๓ ประการ คือ ๑) เป็นผู้นำด้านพัฒนาจิตวิญญาณของมนุษย์ ๒) ทำหน้าที่ในการให้การศึกษาแก่ประชาชน และ ๓) เป็นผู้นำด้านการพัฒนาชนบท ในเรื่องนี้ถือว่ามีส่วนช่วยสังคมได้มาก ยิ่งเมื่อมีการยกระดับเป็นเครือข่ายก็ยิ่งทำให้สามารถสร้างศรัทธาได้มากขึ้น การศึกษาแนวทางการดำเนินงานของพระสงฆ์เพื่อสังคมเหล่านี้ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ควรมีการศึกษา

^๑ พระสุธีวรญาณ (ณรงค์ จิตฺโตโสภโณ), พุทธศาสตร์ปริทรรศน์, (กรุงเทพมหานคร: ตาตาพับลิเคชั่น จำกัด, ๒๕๕๕), หน้า ๑๗๕ – ๑๗๕.

ถอดบทเรียนเพื่อใช้เป็นแบบอย่างของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคมในอนาคต จึงน่าจะต้องนำ กระบวนทัศน์ทางพระพุทธศาสนา มาปรับใช้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างในขณะนี้ เพื่อ กระตุ้นสังคมพระสงฆ์ให้สร้างศรัทธาแก่สังคมไทยอย่างยั่งยืน

ดังนั้นการศึกษายาทบาทพระสงฆ์ตามหลักพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม ในอดีตพุทธกาล ถึงปัจจุบันน่าจะมีความสำคัญสามารถส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของพระสงฆ์และผู้ที่เกี่ยวข้อง ให้เกิดกำลังใจเข้มแข็ง รวมถึงสามารถตอบคำถามสังคมได้ว่าการที่พระสงฆ์ทำหน้าที่พัฒนาสังคม ยาทบาทของพระสงฆ์เหมาะสมแล้วเพียงใด ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าพระอาจารย์สุบิน ปณีโต กลุ่มสัจจะ สะสมทรัพย์ จังหวัดตราด เป็นพระรูปหนึ่งในพระสงฆ์ที่ควรเป็นกรณีศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจ ทำการศึกษาวิเคราะห์บทบาทของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ที่มีต่อ : กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัด ตราด ซึ่งเป็นแบบอย่างที่เกิดประโยชน์ต่อองค์กรสงฆ์และองค์กรทางสังคมที่มีการรวมกลุ่มในการ ใช้แนวทางพุทธแก้ปัญหาทางสังคม

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการพัฒนาการบทบาทพระสงฆ์ตามหลักพระพุทธศาสนา

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทบาท ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ในการพัฒนาสังคม กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด

๑.๓ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์บทบาท ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ที่มีต่อ : กลุ่ม สัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด” เป็นการศึกษาวิจัยแบบผสม ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

๑.๓.๑.๑ แนวคิดการพัฒนายาทบาทพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา โดยใช้ข้อมูลปฐม ภูมิ (Primary sources) ได้แก่พระไตรปิฎก และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary sources) ได้แก่ วรรณ กถา ปกรณวิเสส และฎีกา และเอกสารทางวิชาการของผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนา

๑.๓.๑.๒ กรอบเนื้อหาที่เกี่ยวกับองค์ความรู้ ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต กลุ่ม สัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประวัติการทำงาน แนวคิดการริเริ่มดำเนินงาน องค์ ความรู้หลักที่นำมาใช้ในการดำเนินงาน หรือบริหารจัดการ (อุดมการณ์ หลักการ วิธีการ ที่ใช้ในการ ดำเนินงาน และสภาพทั่วไปกลุ่มที่ดำเนินงาน)

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

๑.๓.๒.๑ กลุ่มประชากรที่ผู้วิจัยใช้ศึกษา หลักคือ พระอาจารย์สุบิน ปณีโต กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ หมู่ ๕ อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด และผู้ที่เกี่ยวข้องในวัด

๑.๓.๒.๒ กลุ่มประชากรที่ผู้วิจัยใช้ศึกษารอง คือ พระสงฆ์ท่านอื่นๆ และผู้เกี่ยวข้องหรือมีส่วนร่วมในกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต จังหวัดตราด

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๔.๑ การพัฒนาบทบาทตามหลักพระพุทธศาสนาเพื่อสังคมเป็นอย่างไร

๑.๔.๒ บทบาทของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ในการสร้างกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด มีแนวคิด ปัญหา อุปสรรค และส่งเสริมเครือข่ายอย่างไร

๑.๔.๓ แนวทางการพัฒนาการบทบาทพระสงฆ์เพื่อสังคมไทยควรเป็นอย่างไร

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

บทบาทพระสงฆ์ หมายถึง การกระทำของพระสงฆ์ที่ได้ปฏิบัติหรือ หน้าที่ของพระสงฆ์ที่ต้องปฏิบัติตามพระธรรมวินัย

พระอาจารย์สุบิน ปณีโต หมายถึง ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดไผ่ล้อม อ.เมือง จ.ตราด ผู้ก่อตั้งกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด

กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ หมายถึง กลุ่มหมู่ ๕ วัดกัศ ตำบลเขาสมิง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ที่มีการรวมตัวกันออมเงิน เพื่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกันใช้หลักธรรมมาส่งเสริมโดยพระอาจารย์สุบิน ปณีโต

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนาบทบาทพระสงฆ์ตามหลักพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม จากกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ และศึกษาปัญหาและอุปสรรค การพัฒนาการบทบาทพระสงฆ์ในสังคม ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด เพื่อให้งานวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ดังที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ สามารถสรุปได้ตามประเด็นดังนี้

๑. **พุกษา พุทธรักษ์** ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก” พบว่าสหกรณ์การเกษตรจะประสบปัญหารายจ่ายสูงรายรับลด การทุจริตภายใน สมาชิกมีส่วนร่วมในการทำ

ธุรกิจค่อนข้างน้อย สาเหตุน่าจะมาจากการขาดประสิทธิภาพ น่าจะนำหลักธรรมของคำสอนขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาประยุกต์ใช้เช่นสังคหวัตถุ ๔ เพื่อให้เกิดการยึดเหนี่ยวผูกมัดจิตใจคนให้เกิดความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลสงเคราะห์กันและกันทำให้เกิดความรักใคร่นับถือช่วยเหลือซึ่งกัน อันมีผลต่อสังคมทั้งระดับครอบครัว ชุมชน หรือระดับประเทศชาติตามระบบสหกรณ์^๒

๒. พระมหาสมโภช จิตินาโณ ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์เศรษฐกิจตามแนวพระไตรปิฎก” พบว่าพระไตรปิฎกมีมุมมองที่สามารถพัฒนามนุษย์ไปสู่เป้าหมายในการแก้ปัญหาของมนุษย์และสังคมที่มีอยู่ได้ ด้วยการส่งเสริมความสุขที่เกิดจากการให้เปล่าเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ยิ่งใหญ่ ที่ไม่มีการประเมินว่าขาดทุนหรือกำไรทางวัตถุแต่อย่างใด ส่วนเกินของที่บริจาคให้แก่สาธารณชนมีค่ามากกว่าการยึดครองแต่เพียงผู้เดียว จากการเข้าใจจิตของตนเองและสิ่งแวดล้อมอย่างถ่องแท้ จะเป็นกระบวนการที่ทำให้สามารถจัดการกับปัญหาทางเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ”

๓. พรชูลี อาชาวารุง ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาเยาวชน : ศึกษาเฉพาะกรณีศึกษาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์” พบว่าบทบาทพระสงฆ์ในฐานะผู้บริหารมีการวางแผนเพื่อการประชุมกำหนดทิศทางการทำงานในการทำงาน มีการจัดระเบียบการแบ่งงาน และมอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบ ในการดำเนินงานของกิจกรรมการสนับสนุนอย่างมีส่วนร่วม และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานศูนย์และการพัฒนาผู้เรียนที่เน้นตามความต้องการของผู้ปกครองที่สอดคล้องกับพระพุทธศาสนาด้วย^๓

๔. อนันต์ แมนพยัคฆ์ ได้ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต กรณีศึกษาบ้านหนองน้ำจืด ตำบลท่าพริก อำเภอเมือง จังหวัดตราด” พบว่าพระอาจารย์สุบิน เป็นผู้นำในการบูรณาการหลักธรรมเข้าไปเผยแพร่ โดยร่วมกันหาความจริงจากการวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนเพื่อเรียนรู้ร่วมกันในการแก้ปัญหา ทำให้เกิดสัมมาทิฐิร่วมกัน และจัดตั้งเป็นกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์เพื่อช่วยเหลือสมาชิกในการแก้ปัญหาด้านหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเรื่องการทำบุญ

^๒ พฤกษา พุทธิรักษ์, “การบริหารจัดการสหกรณ์การเกษตรตามหลักสังคหวัตถุ ๔ : กรณีศึกษาสหกรณ์การเกษตรในเขตจังหวัดนครนายก”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๐)

^๓ พระมหาสมโภช จิตินาโณ, “ศึกษาวิเคราะห์เศรษฐกิจตามแนวพระไตรปิฎก”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๖)

^๔ ดร. พรชูลี อาชาวารุง, “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาเยาวชน : ศึกษาเฉพาะกรณีศึกษาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์”, *รายงานวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๕๑)

ด้วยการสงเคราะห์ช่วยเหลือกัน จากความสามัคคีโดยใช้กิจกรรมการรวมกลุ่มสะสมทรัพย์ ใน ต่อรองราคา การรวมซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคกับพ่อค้า จากความซื่อสัตย์ที่สมาชิกทุกคนจะต้อง สะสมทรัพย์กับกลุ่มทุกเดือน จากการเสียสละโดยให้สมาชิกที่เดือดร้อนที่สุดได้ผู้ก่อน จากความ ประหยัดโดยให้สมาชิกเอาขยะจากที่บ้านมารวมกันเพื่อจำหน่าย นำเงินสมทบเข้ากองทุนสวัสดิการ เพื่อการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สงเคราะห์ช่วยเหลือกันตามกฎหมาย กติกา และเงื่อนไขโดยมีบทลงโทษ ซึ่งจะมีการกระทำอย่างต่อเนื่องเป็นประจำจนเกิดความเข้มแข็ง^๕

๕. ยุทธพงษ์ แสงโสภา ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์กับการแก้ปัญหาสังคมไทย ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดจันทบุรี” พบว่าบทบาทของพระสงฆ์คือที่ปรึกษา จึงทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อกลุ่มว่าสามารถช่วยเหลือสมาชิกในเวลาต้องการเงินได้จริงจึงเกิดการ รวมตัวกันโดยความสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มฝากเงินทุกเดือน ทำให้เกิดความคุ้นเคยและเอื้อเฟื้อกัน มากขึ้นโดยการมีส่วนร่วมนั้นพระสงฆ์และผู้นำกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มบ่อยมาก เป็นผู้แนะนำ และเป็นตัวอย่างพร้อมให้การปรึกษาหารือที่อยู่บนฐานของคุณธรรม หลักธรรมในการพัฒนาจิตใจ ให้สะอาด สว่าง สงบและเอื้ออาทร เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความสุข ร่วมกันในชุมชน หลักธรรมในการนำมาปฏิบัติได้แก่หลักมรณวาสธรรม ๔ คือสัจจะ ทมะ ขันติ และจาคะ โดยยึดหลักในการปฏิบัติจากสังคหวัตถุ ๔ คือทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตะตา ทำให้กลุ่มเกิดความสามัคคีเมื่อมีปัญหาจะช่วยกันคิด ช่วยกันทำช่วยกันแก้ปัญหา^๖

๖. วิสัณญญา ทูย์ไรสงค์ ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมองค์กรชุมชน เพื่อสร้างทุนชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด” พบว่ากลุ่มสัจจะสะสม ทรัพย์เกิดจากบทบาทของพระสงฆ์ที่รับรู้ปัญหาของชุมชน จึงมีการประยุกต์หลักธรรมและ ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนธรรมเพื่อแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยการส่งเสริม กระบวนการเรียนรู้ ด้วยการส่งเสริมกิจกรรมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อสร้างทุนชุมชนและ ส่งเสริมความซื่อสัตย์ไว้เนื้อเชื่อใจกันและกันโดยประยุกต์หลักมรณวาสธรรม ซึ่งบทบาทของ

^๕ อนันต์ แมนพัทย์, “การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วย กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต กรณีศึกษา บ้านหนองน้ำจืด ตำบลท่าพริก อำเภอเมือง จังหวัดตราด”, วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต, (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕)

^๖ ยุทธพงษ์ แสงโสภา, “บทบาทพระสงฆ์กับการแก้ปัญหาสังคมไทย ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มสัจจะ สะสมทรัพย์ จังหวัดจันทบุรี”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ), (บัณฑิต วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๔)

พระสงฆ์ คือการส่งเสริมองค์กรชุมชนนั้น ซึ่งท่านได้มีบทบาทในการปลูกจิตสำนึก ให้มีการเรียนรู้ให้คำปรึกษา และส่งเสริมคุณธรรม^๗

๗. พระครูประสิทธิ์วรการ (ณรงค์ ฐมฺมสุนฺทร) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาความคาดหวังต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชนกรณีศึกษา อำเภอลอง จังหวัดแพร่” พบว่าพระสงฆ์มีบทบาทในการอบรมสั่งสอน พัฒนาชุมชนและปลูกฝังความมีคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งพระสงฆ์ต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย การเผยแผ่ศาสนาและการอบรมสั่งสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ซึมซับภาพลักษณ์แห่งความดี จากความเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ในการส่งเสริมการศึกษา เศรษฐกิจและการพัฒนาชุมชน ที่เป็นแนวทางนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน สังคมมีความคาดหวังต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชน ในภาพรวมสังคมเห็นด้วยมาก ในด้านการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างสรรค์ ในด้านการให้ความรู้สังคมคาดหวังมากกับบทบาทที่พระสงฆ์ให้ความรู้ในทางธรรม และการฝึกอบรมรวมถึงการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดฝึกอบรม การส่งเสริมสนับสนุนพื้นที่บริเวณวัด แก่เยาวชนเพื่อจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ และการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือเยาวชนในพื้นที่^๘

๘. พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว) อธิบายในหนังสือ “หลักการบริหารตามพุทธวิธี” ผู้วิจัยสรุปได้ว่า หลักธรรมของพระพุทธเจ้ามีประโยชน์สำหรับนักบริหาร เพราะเป็นการบริหารงานเพื่อสังคม การจะตัดสินใจจึงต้องมีหลักธรรมไปปรับใช้ในการบริหารองค์กร ทั้งในเรื่องคน เรื่องงาน เรื่องเงิน และเรื่องเวลา^๙

๙. พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) อธิบายในหนังสือ “พุทธวิธีแก้ปัญหา เพื่อศตวรรษที่ ๒๑” ผู้วิจัยสรุปได้ว่า แนวความคิดสำคัญต้องสร้างความเข้าใจที่แท้แห่งสังฆธรรม มนุษย์ควรมีเมตตา

^๗ วิสัณฺณญา ทุษโธสงค์, “บทบาทพระสงฆ์ในการส่งเสริมองค์กรชุมชน เพื่อสร้างทุนชุมชน ศึกษาเฉพาะกรณี กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, (คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔)

^๘ พระครูประสิทธิ์วรการ (ณรงค์ ฐมฺมสุนฺทร), “การศึกษาความคาดหวังต่อบทบาทของพระสงฆ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชนกรณีศึกษา อำเภอลอง จังหวัดแพร่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔)

^๙ พระภาวนาวิริยคุณ (เผด็จ ทตฺตชีโว), หลักการบริหารตามพุทธวิธี, (กรุงเทพมหานคร : กราฟิการ์ อาร์ต ๒๕, ๒๕๓๑), หน้า ๖ – ๑๐.

มีไมตรีที่ดีต่อกันโดยไม่แบ่งแยก มีแนวโน้มของจิตใจในทางที่ช่วยเหลือเกื้อกูล มุ่งความสามัคคี และมีความกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน^{๑๑}

๑๐. วารภาส ประสมสุข และ นิพนธ์ กินาวงศ์ ได้ศึกษาเรื่อง “หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม” พบว่าหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับหลักการบริหารการศึกษา เมื่อแยกตามหลักการครองตน หลักการครองคน และหลักการครองงาน มีจำนวนรวมหลักธรรมได้ ๒๑ หลักธรรม ซึ่งหลักการครองตน มีหลักธรรมที่สอดคล้องกัน ๑๕ หลักพุทธธรรม หลักการครองงาน มีหลักธรรมที่สอดคล้องกัน ๑๕ หลักพุทธธรรม และหลักการการครองงานมีหลักธรรมที่สอดคล้องกัน ๑๐ หลักพุทธธรรม และยังพบว่า มีจำนวน ๗ หลักธรรม ที่สอดคล้องกับ หลักการบริหารการศึกษาด้านการครองตน การครองคน และการครองงาน ได้แก่ กัลยาณมิตตตา โยนิโสมนสิการ ธรรมทำให้งาม ๒ สุจริต ๓ ขรราวาสธรรม ๔ สังคหะวัตถุ ๔ และสัปปริยธรรม ๗ แต่สิ่งสำคัญที่จะใช้กับหลักการครองตน หลักการครองคน และหลักครองงานที่สามารถนำไปตลอดคือหลักไตรสิกขาที่ว่าด้วยศีล สมาธิ ปัญญา ตามหลักพระพุทธศาสนา^{๑๒}

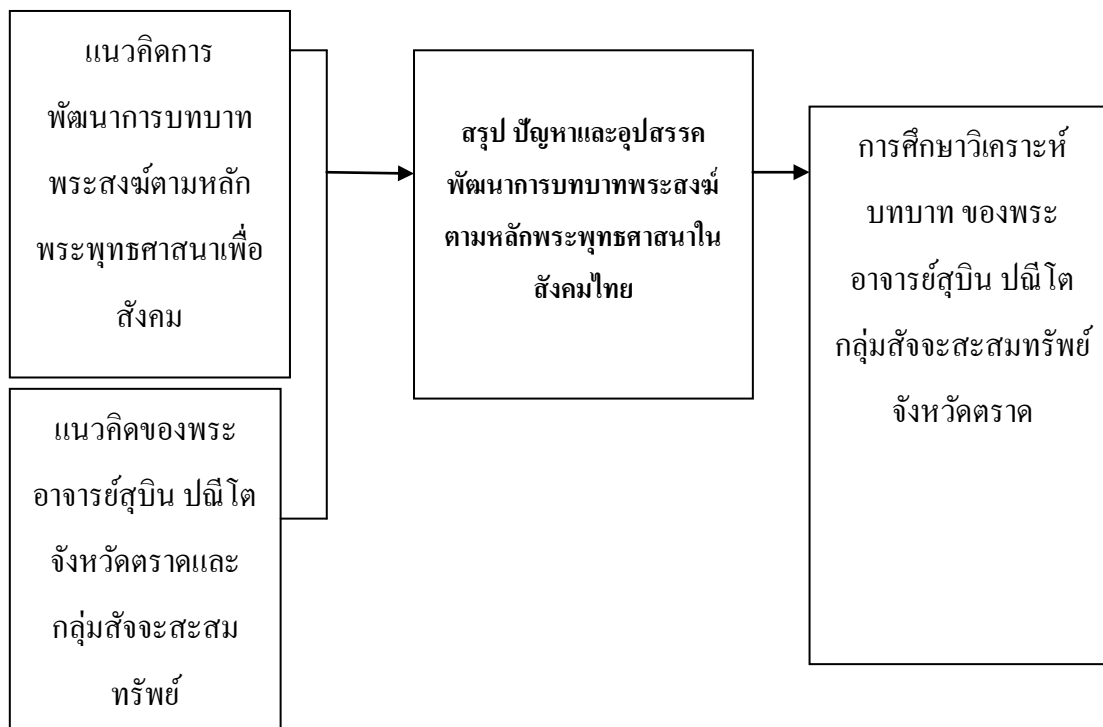
๑.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาแนวคิดการพัฒนารอบบาทพระสงฆ์ตามหลักพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม ต่อจากนั้นลงพื้นที่สำรวจข้อมูลในสนทนากลุ่ม นำข้อมูลมาสู่การวิเคราะห์ เพื่อสรุปปัญหาอุปสรรค และพัฒนารอบบาทของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ทำให้ได้ผลการศึกษาวิเคราะห์พระอาจารย์สุบิน ปณีโต กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด ตามภาพที่แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

^{๑๑} พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), พุทธวิธีแก้ปัญหา เพื่อศตวรรษที่ ๒๑, พิมพ์ครั้งที่ ๒๐, (กรุงเทพมหานคร : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๓), หน้า ๔๔-๔๕.

^{๑๒} วารภาส ประสมสุข และ นิพนธ์ กินาวงศ์, “หลักการบริหารการศึกษามตามแนวพุทธธรรม” วารสารศึกษาศาสตร์, ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ (พฤศจิกายน ๒๕๔๙ – มีนาคม ๒๕๕๐) : ๖๓-๘๓.

ภาพที่ ๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย (Research Framework)

๑.๘ วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยจะเน้นทำการศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้งานวิจัยบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยจะมีการดำเนินการวิจัยตามตารางดังนี้

ตารางที่ ๑.๑ แสดงวิธีการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล	วิธีการศึกษา	เครื่องมือที่ใช้	ผลที่จะได้รับ
๑. ศึกษาการ พัฒนาการ บทธาทตามหลัก พระพุทธศาสนา	พระไตรปิฎก อรรถกถา ปกรณ์ วิเสส และฎีกา และเอกสารทาง วิชาการ ของ ผู้ทรงคุณวุฒิทาง พระพุทธศาสนา และจากตำรา วิชาการ หรือ	การเก็บรวบรวม ข้อมูล	แบบเก็บรวบรวม ข้อมูล	ความรู้เกี่ยวกับ พัฒนาการ บทธาทพระสงฆ์ -ประวัติ -แนวคิด -บทธาทของ พระสงฆ์ - การพัฒนาของ พระสงฆ์ -กลุ่มการพัฒนาการ

วัตถุประสงค์	แหล่งข้อมูล	วิธีการศึกษา	เครื่องมือที่ใช้	ผลที่จะได้รับ
	หนังสือที่เกี่ยวข้อง			
๒. เพื่อศึกษาวิเคราะห์หัตถบาทของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ในการพัฒนาสังคมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด	อาจารย์สุบิน ปณีโต จังหวัดตราด และผู้ที่เกี่ยวข้อง	การสัมภาษณ์หรือการทำการสนทนากลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง (Focus Group Discussion)	การวิเคราะห์ SWOT - การจดบันทึก - บันทึกเสียง - สัมภาษณ์ - ถ่ายภาพ	ประวัติการเริ่มดำเนินงาน และองค์ความรู้-ดำเนินงาน หรือ-บริหารจัดการ-สภาพทั่วไป จุดแข็ง, จุดอ่อน, โอกาส, อุปสรรค

จากตารางสามารถแสดงรายละเอียดในขั้นตอนการดำเนินงานตามลำดับดังนี้

๑. ศึกษาการพัฒนาการพระสงฆ์ตามหลักพระพุทธศาสนาในสังคมไทย จากแหล่งข้อมูลพระไตรปิฎก และเอกสารทางวิชาการของผู้ทรงคุณวุฒิทางพระพุทธศาสนา และจากตำราวิชาการหรือหนังสือที่เกี่ยวข้อง วิธีการศึกษาใช้การอ่านเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเครื่องมือแบบเก็บรวบรวมข้อมูล ผลที่จะได้รับคือความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการบทบาทพระสงฆ์

๒. ศึกษาวิเคราะห์หัตถบาทของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ในการพัฒนาสังคมกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด ศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์อาจารย์สุบิน ปณีโต จังหวัดตราด เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ๒ ครั้ง คือในวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๖ และวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ และผู้ที่เกี่ยวข้อง และทำการสนทนากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ (Focus Group Discussion) กับผู้นำและผู้ที่เกี่ยวข้องจำนวน ๑๔ คน ณ. ศาลาหมู่บ้านวังตัก ตำบลเขาสมิง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด ในวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๖ และใช้การวิเคราะห์ SWOT มีการจดบันทึก- บันทึกเสียง- สัมภาษณ์ – ถ่ายภาพ ซึ่งผลที่จะได้รับคือ ประวัติการเริ่มดำเนินงาน และองค์ความรู้-ดำเนินงาน หรือ-บริหารจัดการ- สภาพทั่วไปและวิเคราะห์จุดแข็ง, จุดอ่อน, โอกาส, อุปสรรค ของกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์

๓. สรุปการพัฒนาการบทบาทสงฆ์เพื่อสังคมไทย ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ จังหวัดตราด โดยนำผลข้อมูลที่ได้จากวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ กับ ๒ การในการ

บริหารจัดการตามอุดมการณ์ มีวิธีการศึกษาโดยการนำข้อมูลจากข้อ ๑ และข้อ ๒ มาสรุป และ
บูรณาการองค์ความรู้ ซึ่งผลที่จะได้รับคือ องค์ความรู้ ปัญหาและอุปสรรค การพัฒนามหาวิทยาลัยสงฆ์
ในสังคมไทย (กรณีศึกษากลุ่มสัจจะธรรมทรัพย์ ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต

๔. การนำเสนอผลการศึกษาวิเคราะห์มหานาม ของพระอาจารย์สุบิน ปณีโต ที่มีต่อ :
กลุ่มสัจจะธรรมทรัพย์ จังหวัดตราด ใช้การพรรณนาตามประเด็นตามกรอบทฤษฎีแนวคิดการวิจัย

๑.๕ ประโยชน์ที่จะได้รับ

๑.๕.๑ ทำให้ทราบการพัฒนาระบบมหานามพระสงฆ์ตามหลักพระพุทธศาสนาจากอดีต
ถึงปัจจุบัน

๑.๕.๒ ทำให้รู้ถึงหลักองค์ความรู้การพัฒนาระบบมหานามพระสงฆ์ตามหลักพระพุทธศาสนา
ในสังคมไทย

๑.๕.๓ ทำให้เข้าใจการพัฒนาระบบมหานามพระสงฆ์เพื่อสังคม ของพระอาจารย์สุบิน ปณี โต
กลุ่มสัจจะธรรมทรัพย์ จังหวัดตราด